ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 12ης Σεπτεμβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-276/97,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την H. Michard και τον E. Traversa, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την K. Rispal-Bellanger, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον G. Mignot, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Γαλλίας, 8 B, boulevard Joseph II,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

— μη επιβάλλοντας, κατά παράβαση των άρθρων 2 και 4 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49), τον φόρο προστιθέμενης αξίας στα διόδια των αυτοκινητοδρόμων, τα οποία συνιστούν αντιπαροχή καταβαλλόμενη από τους χρήστες έναντι της υπηρεσίας που τους παρέχεται, και

— μη θέτοντας στη διάθεση της Επιτροπής, ως ιδίους πόρους της Κοινότητας, τα αντίστοιχα ποσά, πλέον τόκων υπερημερίας,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), L. Sevón και R. Schintgen, προέδρους τμήματος, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm, B. Σκουρή και F. Macken, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau και H. A. Rühl, κύριοι υπάλληλοι διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1999, κατά τη διάρκεια της οποίας η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από την H. Michard και η Γαλλική Δημοκρατία από την K. Rispal-Bellanger και τον S. Seam, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Ιουλίου 1997, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ), προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

— μη επιβάλλοντας, κατά παράβαση των άρθρων 2 και 4 της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49, στο εξής: έκτη οδηγία), τον φόρο προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) στα διόδια των αυτοκινητοδρόμων, τα οποία συνιστούν αντιπαροχή καταβαλλόμενη από τους χρήστες έναντι της υπηρεσίας που τους παρέχεται, και

— μη θέτοντας στη διάθεση της Επιτροπής, ως ιδίους πόρους της Κοινότητας, τα αντίστοιχα ποσά, πλέον τόκων υπερημερίας,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ.

Νομικό πλαίσιο

2 Κατά το άρθρο 2 της έκτης οδηγίας:

«Στον φόρο προστιθέμενης αξίας υπόκεινται:

1. οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας υπό υποκειμένου στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτήν·

2. οι εισαγωγές αγαθών.»

3 Κατά το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 5, της έκτης οδηγίας:

«1. Θεωρείται ως "υποκείμενος στον φόρο" οποιοσδήποτε ασκεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο και σε οποιονδήποτε τόπο, μια από τις οικονομικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2, ανεξαρτήτως του επιδιωκομένου σκοπού ή των αποτελεσμάτων της δραστηριότητας αυτής.

2. Οικονομικές δραστηριότητες, κατά την έννοια της παραγράφου 1, είναι όλες οι δραστηριότητες του παραγωγού, του εμπόρου ή του παρέχοντος υπηρεσίες, περιλαμβανομένων και των δραστηριοτήτων εξορύξεως, των γεωργικών δραστηριοτήτων καθώς και των δραστηριοτήτων των ελευθέρων επαγγελμάτων ή των εξομοιουμένων προς αυτές. Ως οικονομική δραστηριότητα θεωρείται επίσης η εκμετάλλευση ενσώματου ή άυλου αγαθού, προς τον σκοπό αντλήσεως εσόδων διαρκούς χαρακτήρα.

(...)

5. Τα κράτη, οι περιφέρειες, οι νομοί, οι δήμοι και κοινότητες και οι λοιποί οργανισμοί δημοσίου δικαίου δεν θεωρούνται ως υποκείμενοι στον φόρο για τις δραστηριότητες ή πράξεις τις οποίες πραγματοποιούν ως δημόσια εξουσία, έστω και αν, επ' ευκαιρία αυτών των δραστηριοτήτων ή πράξεων, εισπράττουν δικαιώματα, τέλη, εισφορές ή άλλες επιβαρύνσεις.

Εντούτοις, όταν πραγματοποιούν τέτοιες δραστηριότητες ή πράξεις, πρέπει να θεωρούνται ως υποκείμενοι σε φόρο για τις δραστηριότητες ή πράξεις αυτές, κατά το

μέτρο που η μη υπαγωγή τους στον φόρο θα οδηγούσε σε σημαντικές στρεβλώσεις των όρων του ανταγωνισμού.

Οπωσδήποτε, οι προαναφερθέντες οργανισμοί θεωρούνται ως υποκείμενοι σε φόρο, ιδίως για τις πράξεις που απαριθμούνται στο παράρτημα Δ, και κατά το μέτρο που οι πράξεις αυτές δεν είναι αμελητέες.

Τα κράτη μέλη δύνανται να θεωρούν ως δραστηριότητες δημόσιας εξουσίας τις δραστηριότητες των προαναφερθέντων οργανισμών που απαλλάσσονται δυνάμει των άρθρων 13 ή 28.»

4 Είναι βέβαιον ότι η δραστηριότητα που συνίσταται στη διάθεση προς χρήση μιας οδικής υποδομής διά της καταβολής διοδίων δεν εμπίπτει σε καμία από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Δ της έκτης οδηγίας πράξεις.

5 Ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1553/89 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για το ομοιόμορφο οριστικό καθεστώς εισπράξεως των ιδίων πόρων που προέρχονται από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 155, σ. 9), ο οποίος αντικατέστησε από 1ης Ιανουαρίου 1989 τον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 2892/77 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1977, περί της εφαρμογής, ως προς τους ιδίους πόρους που προέρχονται από τον φόρο προστιθέμενης αξίας, της αποφάσεως της 21ης Απριλίου 1970 περί αντικαταστάσεως των χρηματικών εισφορών των κρατών μελών από ιδίους πόρους των Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 70), όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ) 3735/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (ΕΕ L 356, σ. 1), ορίζει στο άρθρο 1:

«Οι πόροι ΦΠΑ προκύπτουν από την εφαρμογή του ενιαίου συντελεστή που καθορίζεται σύμφωνα με την απόφαση 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ, στη βάση που προσδιορίζεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.»

6 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1553/89:

«Η βάση των πόρων ΦΠΑ καθορίζεται από τις φορολογητέες πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου επί της προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την απόφαση 84/386/ΕΟΚ, με εξαίρεση τις πράξεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τα άρθρα 13 έως 16 της εν λόγω οδηγίας.»

7 Ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για την εφαρμογή της αποφάσεως 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ, σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (ΕΕ L 155, σ. 1), ο οποίος άρχισε να ισχύει από 1ης Ιανουαρίου 1989 και ο οποίος κατάργησε τον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 2891/77 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1977, περί της εφαρμογής της αποφάσεως της 21ης Απριλίου 1970 περί της αντικαταστάσεως των χρηματικών εισφορών των κρατών μελών από ιδίους πόρους των Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 64), όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1990/88 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 176, σ. 1), ορίζει στο άρθρο 9, παράγραφος 1:

«Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10, το ποσόν των ιδίων πόρων πιστώνεται από κάθε κράτος μέλος στον λογαριασμό που έχει ανοιχθεί για το σκοπό αυτό στο όνομα της Επιτροπής στο Δημόσιο Ταμείο του ή στον οργανισμό που έχει ορίσει.»

8 Κατά το άρθρο 11 του κανονισμού 1552/89:

«Κάθε καθυστέρηση στις εγγραφές του λογαριασμού που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, δημιουργεί, για το συγκεκριμένο κράτος μέλος, την υποχρέωση

καταβολής τόκων με επιτόκιο ίσο προς το επιτόκιο που εφαρμόζεται, κατά την ημέρα εκπνοής της προθεσμίας, στη χρηματαγορά του οικείου κράτους μέλους για τις βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις, προσαυξημένο κατά δύο μονάδες. Το επιτόκιο αυτό αυξάνεται κατά 0,25 μονάδες ανά μήνα καθυστερήσεως. Το αυξημένο κατ' αυτόν τον τρόπο επιτόκιο εφαρμόζεται για όλη την περίοδο υπερημερίας.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

Επί της διαδικασίας που αφορά την έκτη οδηγία

9 Με έγγραφο της 26ης Απριλίου 1984, η Επιτροπή κάλεσε τις γαλλικές αρχές να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το ισχύον σύστημα επιβολής ΦΠΑ για τις εταιρίες στις οποίες έχει παραχωρηθεί η εκμετάλλευση των γαλλικών αυτοκινητοδρόμων.

10 Απαντώντας στις 5 Ιουλίου 1984, οι γαλλικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι οι παραχωρησιούχοι είναι φοροεισπράκτορες εφόσον εκτελούν για λογαριασμό του Δημοσίου υπηρεσία συνιστάμενη στην είσπραξη φόρων, ήτοι διοδίων, από τους χρήστες οι οποίοι φορολογούνται, ως υποκείμενοι στον φόρο, αποκλειστικά βάσει της αμοιβής που αποτελεί την αντιπαροχή για την παρεχόμενη από το Δημόσιο υπηρεσία.

11 Με έγγραφο οχλήσεως της 12ης Μαρτίου 1986, η Επιτροπή κάλεσε, σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης, τη Γαλλική Κυβέρνηση να υποβάλει εντός δύο μηνών τις παρατηρήσεις της επί της θέσεως του ως άνω οργάνου ότι η δραστηριότητα των εχόντων την εκμετάλλευση αυτοκινητοδρόμων συνιστά παροχή υπηρεσιών στους χρήστες και όχι έναντι του Δημοσίου και ότι η μη υπαγωγή της δραστηριότητας αυτής σε ΦΠΑ αλλοιώνει το σύστημα ΦΠΑ.

12 Με έγγραφο της 22ας Μαΐου 1986, οι γαλλικές αρχές γνωστοποίησαν στην Επιτροπή ότι ενέμεναν στην άποψή τους. Υπογράμμισαν ειδικότερα ότι το ύψος των διοδίων δεν καθορίζεται σε συνάρτηση προς τις παρεχόμενες στους χρήστες υπηρεσίες, οπότε δεν έχουν τον χαρακτήρα τέλους.

13 Η Επιτροπή απέστειλε στις 28 Απριλίου 1988 προς τη Γαλλική Δημοκρατία συμπληρωματικό έγγραφο οχλήσεως, διευκρινίζοντας τις αιτιάσεις της υπό το φως των πληροφοριών που της παρέσχε το εν λόγω κράτος μέλος. Κατά την Επιτροπή, δεν αρκεί οι παραχωρησιούχοι να υπόκεινται στον ΦΠΑ ως φοροεισπράκτορες, αλλ' απαιτείται ο ΦΠΑ να εισπράττεται επί ολοκλήρου του ποσού των διοδίων.

14 Με την απάντησή τους της 17ης Φεβρουαρίου 1989, οι γαλλικές αρχές υπενθύμισαν ότι, κατά την άποψή τους, τα διόδια έχουν χαρακτήρα φορολογικής επιβαρύνσεως, ο δε ΦΠΑ πρέπει να εισπράττεται αποκλειστικά επί της αμοιβής που αποτελεί την αντιπαροχή για την υπηρεσία που παρέχουν στο Δημόσιο οι παραχωρησιούχοι.

15 Θεωρώντας τις εκ μέρους των γαλλικών αρχών διευκρινίσεις ως μη πειστικές, η Επιτροπή απηύθυνε στις 28 Αυγούστου 1989 προς τη Γαλλική Κυβέρνηση αιτιολογημένη γνώμη, σύμφωνα με την οποία η Γαλλική Δημοκρατία δεν τηρεί ειδικότερα τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την έκτη οδηγία. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή κάλεσε το οικείο κράτος μέλος να λάβει, εντός προθεσμίας δύο μηνών, τα αναγκαία μέτρα συμμορφώσεώς του προς τις υποχρεώσεις του.

Επί της διαδικασίας που αφορά το σύστημα των ιδίων πόρων

16 Με έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1985, η Επιτροπή επέστησε την προσοχή της Γαλλικής Κυβερνήσεως στο ότι η παράβαση της έκτης οδηγίας, απόρροια της μη

υπαγωγής στον ΦΠΑ του συνόλου των διοδίων για τη χρήση αυτοκινητοδρόμων, είχε ως συνέπεια την αδικαιολόγητη μείωση των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων. Η Επιτροπή ζήτησε από τη Γαλλική Κυβέρνηση να προσδιορίσει τα ποσά που δεν είχαν καταβληθεί για τα οικονομικά έτη 1981 έως 1984 και να καταβάλει στον κοινοτικό προϋπολογισμό τα οφειλόμενα ποσά, πλέον τόκων υπερημερίας από 31ης Μαρτίου 1986.

17 Δεδομένου ότι οι γαλλικές αρχές γνωστοποίησαν στις 27 Φεβρουαρίου 1986 στην Επιτροπή ότι δεν είχαν την πρόθεση να δώσουν συνέχεια στην αίτησή της, η τελευταία, με έγγραφο οχλήσεως της 28ης Ιανουαρίου 1988, κάλεσε, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 169 της Συνθήκης διαδικασία, τη Γαλλική Κυβέρνηση να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί της φερομένης παραβάσεως εντός προθεσμίας δύο μηνών.

18 Με έγγραφο της 19ης Σεπτεμβρίου 1988, η Γαλλική Κυβέρνηση απάντησε ότι η επιβολή ΦΠΑ στο σύνολο των διοδίων θα είχε αρνητική συνέπεια στους ιδίους πόρους των Κοινοτήτων, λαμβανομένων υπόψη των εκπτώσεων στις οποίες θα προέβαιναν οι ίδιοι οι παραχωρησιούχοι και οι χρήστες των αυτοκινητοδρόμων που υπόκεινται στον ΦΠΑ.

19 Με έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1989, η Επιτροπή επεξέτεινε το αίτημά της περί καταβολής των οφειλομένων ποσών και στα οικονομικά έτη 1985 έως 1987, πλέον τόκων υπερημερίας από 1ης Μαΐου 1989, καθώς και στα μεταγενέστερα οικονομικά έτη, μέχρι τερματισμού της παραβάσεως.

20 Με την προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως αιτιολογημένη γνώμη της 28ης Αυγούστου 1989, η οποία αφορούσε τόσο την παράβαση των διατάξεων της έκτης οδηγίας όσο και τις επιπτώσεις από την ως άνω παράβαση επί της

πληρωμής των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων, η Επιτροπή κατέληξε ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν τηρούσε ούτε τις απορρέουσες από τους τροποποιηθέντες κανονισμούς 2892/77 και 2891/77 υποχρεώσεις. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή κάλεσε το ως άνω κράτος μέλος να λάβει, εντός προθεσμίας δύο μηνών, τα αναγκαία μέτρα για τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις του.

21 Απαντώντας στην αιτιολογημένη γνώμη, η Γαλλική Δημοκρατία αμφισβήτησε εκ νέου, με έγγραφο της 29ης Νοεμβρίου 1989, το ότι διέπραξε παράβαση της έκτης οδηγίας και διαβίβασε στην Επιτροπή στοιχεία, συνοδευόμενα από διευκρινίσεις, με σκοπό να καταστεί εφικτό στην Επιτροπή να προβεί στον υπολογισμό του ΦΠΑ που κατέβαλαν οι παραχωρησιούχοι αυτοκινητοδρόμων στα πλαίσια του ισχύοντος συστήματος και εκείνου που θα προέκυπτε από το σύστημα, την εφαρμογή του οποίου υποστηρίζει η Επιτροπή.

22 Δεδομένου ότι η απάντηση θεωρήθηκε ανεπαρκής τόσο ως προς τη φερόμενη παράβαση των διατάξεων της έκτης οδηγίας όσο και ως προς τις επιπτώσεις επί της καταβολής των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της ουσίας

23 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή προσάπτει στη Γαλλική Δημοκρατία, αφενός, ότι δεν τήρησε τις διατάξεις της έκτης οδηγίας, μη επιβάλλοντας τον ΦΠΑ στα εισπραττόμενα διόδια υπό τύπον αντιπαροχής έναντι της χρήσεως αυτοκινητοδρόμων και, αφετέρου, ότι παραβίασε την κανονιστική ρύθμιση σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων, μη καταβάλλοντας στον κοινοτικό

προϋπολογισμό τους ιδίους πόρους που προέρχονται από τον ΦΠΑ (στο εξής: ίδιοι πόροι ΦΠΑ) και αφορούν τα ποσά που θα έπρεπε να έχουν εισπραχθεί ως ΦΠΑ επί των διοδίων.

Επί της πρώτης αιτιάσεως

24 Κατά την Επιτροπή, η διάθεση προς χρήση οδικών υποδομών έναντι καταβολής διοδίων από τον χρήστη συνιστά οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια των άρθρων 2 και 4 της έκτης οδηγίας. Η ως άνω δραστηριότητα πρέπει να θεωρηθεί ως παροχή υπηρεσιών εκ μέρους του υποκειμένου στον φόρο, στο πλαίσιο της εκμεταλλεύσεως αγαθού με σκοπό την άντληση εσόδων διαρκούς χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της έκτης οδηγίας.

25 Το γεγονός ότι η δραστηριότητα αυτή ασκείται βάσει ειδικού καθεστώτος παραχωρήσεων εκ μέρους του Δημοσίου προς δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς ή προς ιδιωτικούς φορείς, όπως συμβαίνει στη Γαλλία, δεν σημαίνει ότι οι επίδικες πράξεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της έκτης οδηγίας.

26 Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, της έκτης οδηγίας, μόνον οσάκις οι δημόσιες αρχές ασκούν τις δραστηριότητες ή πράξεις ως οργανισμοί δημοσίου δικαίου δεν θεωρούνται υποκείμενοι στον φόρο. Αυτό, όμως, δεν συμβαίνει με την επίδικη δραστηριότητα, η οποία δεν καταλέγεται μεταξύ των ευθυνών που προσιδιάζουν στη δημόσια εξουσία, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να μεταβιβαστούν σε ιδιωτικούς φορείς, ενώ ο κανόνας περί μη υπαγωγής των οργανισμών δημοσίου δικαίου σε φόρο τυγχάνει κατ' ανάγκη στενής ερμηνείας.

27 Εξάλλου, η προβλεπόμενη εξαίρεση από την προπαρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη διάταξη δεν δύναται, εν πάση περιπτώσει, να προβληθεί παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η επίδικη δραστηριότητα ασκείται από οργανισμό δημοσίου δικαίου.

28 Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, της έκτης οδηγίας, πάντως, το δεύτερο εδάφιο της διατάξεως υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την υπαγωγή των οργανισμών δημοσίου δικαίου σε φόρο στον βαθμό που η μη υπαγωγή τους θα συνεπαγόταν σημαντικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Αυτό συμβαίνει στην υπό κρίση περίπτωση.

29 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ευθύς εξ αρχής ότι η έκτη οδηγία καθορίζει ένα πολύ ευρύ πεδίο εφαρμογής του ΦΠΑ, δοθέντος ότι καταλαμβάνει, στο άρθρο 2, σχετικά με τις φορολογούμενες πράξεις, εκτός από τις εισαγωγές αγαθών, τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας, ορίζει δε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, ως υποκείμενο στον φόρο οποιονδήποτε ασκεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο, οικονομική δραστηριότητα ασχέτως του σκοπού ή των αποτελεσμάτων της δραστηριότητας αυτής (απόφαση της 26ης Μαρτίου 1987 στην υπόθεση 235/85, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1987, σ. 1471, σκέψη 6).

30 Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας, μεταξύ των οικονομικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται όλες οι δραστηριότητες του παραγωγού, του εμπόρου ή του παρέχοντος υπηρεσίες. Λογίζεται ιδίως ως οικονομική δραστηριότητα η εκμετάλλευση ενσώματου ή άυλου αγαθού με σκοπό την άντληση εσόδων διαρκούς χαρακτήρα.

31 Η ανάλυση των ορισμών αυτών καθιστά εμφανή την έκταση του πεδίου εφαρμογής που καλύπτει η έννοια των οικονομικών δραστηριοτήτων και τον αντικειμενικό

χαρακτήρα της, ως εκ του ότι η δραστηριότητα αυτή λαμβάνεται αυτούσια, ανεξαρτήτως των σκοπών ή των αποτελεσμάτων της (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 8).

32 Ενόψει της εκτάσεως του πεδίου εφαρμογής, όπως αυτό προσδιορίζεται από την έννοια των οικονομικών δραστηριοτήτων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι παραχωρησιούχοι αυτοκινητοδρόμων στη Γαλλία ασκούν οικονομική δραστηριότητα, κατά την έννοια της έκτης οδηγίας, στον βαθμό που θέτουν στη διάθεση των χρηστών, έναντι αμοιβής, οδική υποδομή.

33 Λόγω του αντικειμενικού χαρακτήρα που έχει η έννοια των οικονομικών δραστηριοτήτων, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η κατά την προηγούμενη σκέψη δραστηριότητα έγκειται στην κατά παραχώρηση άσκηση καθηκόντων, η ρύθμιση των οποίων προβλέπεται νομοθετικώς, με σκοπό το γενικό συμφέρον. Πράγματι, το άρθρο 6 της έκτης οδηγίας προβλέπει ρητώς την υπαγωγή στο σύστημα του ΦΠΑ ορισμένων δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται σε εκτέλεση του νόμου (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 10).

34 Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 1988 στην υπόθεση 102/86, Apple and Pear Development Council, Συλλογή 1988, σ. 1443, σκέψη 12, και της 16ης Οκτωβρίου 1997 στην υπόθεση C-258/95, Fillibeck, Συλλογή 1997, σ. I-5577, σκέψη 12), η έννοια της παροχής υπηρεσιών που πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας, κατά το άρθρο 2, σημείο 1, της έκτης οδηγίας, προϋποθέτει την ύπαρξη άμεσης σχέσεως μεταξύ της παρεχόμενης υπηρεσίας και της λαμβανόμενης αντιπαροχής.

35 Όπως υπογράμμισε ορθά η Επιτροπή, η διάθεση προς χρήση οδικής υποδομής έναντι καταβολής διοδίων εμπίπτει στον ως άνω ορισμό. Πράγματι, η χρήση της οδικής υποδομής υπόκειται σε διόδια, το ύψος των οποίων είναι συνάρτηση, ιδίως, της κατηγορίας του χρησιμοποιουμένου οχήματος και της διανυομένης αποστάσεως. Επομένως, υφίσταται άμεση και αναγκαία σχέση μεταξύ της παρεχόμενης υπηρεσίας και της λαμβανόμενης χρηματικής αντιπαροχής.

36 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η διάθεση προς χρήση οδικής υποδομής έναντι καταβολής διοδίων συνιστά παροχή υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 1, της έκτης οδηγίας.

37 Επιβάλλεται, συνεπώς, να ελεγχθεί αν οι εν λόγω επιχειρηματίες απολαύουν, όπως υποστηρίζει η Γαλλική Κυβέρνηση, επί της δραστηριότητας η οποία συνίσταται στη διάθεση προς χρήση οδικής υποδομής, έναντι καταβολής διοδίων, της προβλεπόμενης στο άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας απαλλαγής.

38 Το πρώτο εδάφιο της ως άνω διατάξεως προβλέπει ότι οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου δεν θεωρούνται ως υποκείμενοι στον φόρο για τις δραστηριότητες ή πράξεις που πραγματοποιούν ως δημόσια εξουσία.

39 Όπως έχει υπενθυμίσει επανειλημμένα το Δικαστήριο, από την ανάλυση της διατάξεως αυτής, υπό το φως των σκοπών της οδηγίας, καθίσταται προφανές ότι πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς δύο προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κανόνα της απαλλαγής, ήτοι η άσκηση δραστηριοτήτων από οργανισμό δημοσίου δικαίου και η άσκηση δραστηριοτήτων που διενεργούνται ως δημόσια εξουσία (βλ., ιδίως, απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991 στην υπόθεση C-202/90, Ayuntamiento de Sevilla, Συλλογή 1991, σ. I-4247, σκέψη 18).

40 Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1989 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 231/87 και 129/88, Comune di Carpaneto Piacentino κ.λπ., Συλλογή 1989, σ. 3233, σκέψη 16, της 15ης Μαΐου 1990 στην υπόθεση C-4/89, Comune di Carpaneto Piacentino κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-1869, σκέψη 8, και της 6ης Φεβρουαρίου 1997

στην υπόθεση C-247/95, Marktgemeinde Welden, Συλλογή 1997, σ. I-779, σκέψη 17), ως δραστηριότητες που ασκούνται με την ιδιότητα της δημόσιας εξουσίας, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, της έκτης οδηγίας, νοούνται εκείνες των οργανισμών δημοσίου δικαίου στο πλαίσιο του ιδιαιτέρου νομικού καθεστώτος που ισχύει γι' αυτούς, αποκλειομένων των δραστηριοτήτων τους που ασκούν υπό τις ίδιες νομικές προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν για τους ιδιώτες επιχειρηματίες.

41 Ενόψει της ως άνω νομολογίας, είναι απορριπτέα η άποψη της Επιτροπής, όπως εκτίθεται στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία ένας οργανισμός ενεργεί «ως δημόσια εξουσία» μόνον ως προς τις δραστηριότητες οι οποίες εμπίπτουν στη δημόσια εξουσία, κατά την αυστηρή του όρου έννοια, και στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η δραστηριότητα της διαθέσεως προς χρήση οδικής υποδομής έναντι καταβολής διοδίων.

42 Η Επιτροπή, η νομική προσέγγιση της οποίας δεν έπεισε το Δικαστήριο, δεν απέδειξε, ούτε καν επιδίωξε να αποδείξει, ότι στην προκειμένη περίπτωση οι επίδικοι επιχειρηματίες ενεργούν υπό τις αυτές προϋποθέσεις με τον ιδιώτη επιχειρηματία, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Αντίθετα, η Γαλλική Δημοκρατία κατέβαλε προσπάθεια να αποδείξει ότι η επίδικη δραστηριότητα ασκείται από τους επιχειρηματίες αυτούς στο πλαίσιο του νομικού καθεστώτος που ισχύει για την περίπτωσή τους, κατά την έννοια της ίδιας νομολογίας.

43 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε στο Δικαστήριο τα στοιχεία που θα του επέτρεπαν να δεχθεί την ύπαρξη της φερόμενης παραβάσεως ενόψει της προϋποθέσεως που απαιτεί την άσκηση δραστηριότητας υπό την ιδιότητα της δημόσιας εξουσίας.

44 Πάντως, όπως υπενθυμίζεται και στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, ο προβλεπόμενος στο άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας κανόνας της μη υπαγωγής στον φόρο προϋποθέτει, πέραν του ότι η δραστηριότητα πρέπει να ασκείται ως δημόσια εξουσία, την άσκησή της εκ μέρους οργανισμού δημοσίου δικαίου.

45 Επί του σημείου αυτού, το Δικαστήριο έκρινε ότι δραστηριότητα ασκούμενη από ιδιώτη δεν απαλλάσσεται του ΦΠΑ λόγω απλώς και μόνον του γεγονότος ότι έγκειται στη διενέργεια πράξεων που συγκαταλέγονται μεταξύ των προνομίων της δημόσιας εξουσίας (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 21, και προαναφερθείσα απόφαση Ayuntamiento de Sevilla, σκέψη 19). Το Δικαστήριο συνήγαγε περαιτέρω, στη σκέψη 20 της αποφάσεως Ayuntamiento de Sevilla που προαναφέρθηκε, ότι άπαξ και ένας δήμος αναθέσει τη δραστηριότητα της εισπράξεως φόρων σε ανεξάρτητο τρίτο, δεν έχει εφαρμογή η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας. Ομοίως, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 22 της προαναφερθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, ότι, ακόμα και αν θεωρούνταν ότι οι συμβολαιογράφοι και δικαστικοί επιμελητές ασκούν, στα πλαίσια των δημόσιων καθηκόντων τους, προνομίες δημόσιας εξουσίας δυνάμει δημόσιου διορισμού, αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούν να τύχουν της προβλεπόμενης στο άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας απαλλαγής, δεδομένου ότι ασκούν τις δραστηριότητες αυτές όχι ως οργανισμοί δημοσίου δικαίου, εφόσον δεν είναι ενσωματωμένοι στην οργάνωση της δημόσιας διοικήσεως, αλλά υπό τη μορφή ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας που ασκείται στο πλαίσιο ελεύθερου επαγγέλματος.

46 Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αμφισβητείται ότι στη Γαλλία η δραστηριότητα που έγκειται στη διάθεση οδικής υποδομής στους χρήστες έναντι καταβολής διοδίων ασκείται, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις, όχι από οργανισμό δημοσίου δικαίου, αλλά από επιχειρηματίες ιδιωτικού δικαίου. Όταν συμβαίνει αυτό, δεν μπορεί να τυγχάνει εφαρμογής η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας απαλλαγή.

47 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι, ακόμα και αν πληρούνταν στην προκειμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, της έκτης οδηγίας, η μη υπαγωγή στον ΦΠΑ της επίδικης δραστηριότητας θα οδηγούσε σε σημαντικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου της ίδιας διατάξεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή ουδέποτε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής φάση απηύθυνε παρόμοια αιτίαση στη Γαλλική Δημοκρατία, οπότε ο ισχυρισμός αυτός είναι απαράδεκτος.

48 Επομένως, η πρώτη αιτίαση της Επιτροπής είναι απορριπτέα στον βαθμό που αφορά την υποθετική περίπτωση κατά την οποία η δραστηριότητα της διαθέσεως στους χρήστες οδικής υποδομής ασκείται στη Γαλλία από οργανισμό δημοσίου δικαίου.

49 Υπό τις περιστάσεις αυτές, διαπιστώνεται ότι η Γαλλική Δημοκρατία, μη επιβάλλοντας τον ΦΠΑ στα διόδια αυτοκινητοδρόμων που εισπράττονται ως αντιπαροχή λόγω της παρεχόμενης υπηρεσίας στους χρήστες, δοθέντος ότι η υπηρεσία αυτή δεν παρέχεται από οργανισμό δημοσίου δικαίου, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 2 και 4 της ως άνω οδηγίας.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως

50 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι κοινοτικοί κανόνες που αφορούν την είσπραξη των ιδίων πόρων ΦΠΑ παρατίθενται στον κανονισμό 1553/89, ο οποίος αντικατέστησε, από 1ης Ιανουαρίου 1989, τον τροποποιηθέντα κανονισμό 2892/77.

51 Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, οσάκις ο υποκείμενος στον φόρο διενεργεί πράξη εμπίπτουσα στα άρθρα 2 και 4 της έκτης οδηγίας, ο τελικός καταναλωτής της συγκεκριμένης παραδόσεως ή παροχής υπηρεσιών οφείλει τον ΦΠΑ και ότι, συνακόλουθα, οι διατάξεις που αφορούν στην καταβολή των ιδίων πόρων ΦΠΑ ισχύουν για το κράτος μέλος στο οποίο εισπράχθηκε ο ΦΠΑ.

52 Η Επιτροπή εκτιμά ότι, όταν συντρέχει περίπτωση παραβάσεως της έκτης οδηγίας και, επομένως, όταν μειώνεται η βάση υπολογισμού των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ,

πρέπει να πιστώνεται με το ποσόν των ιδίων πόρων που οφείλεται λόγω του εισπρακτέου φόρου, διότι άλλως θα υφίστατο οικονομική ζημία που θα έπρεπε να αποκατασταθεί από συνεισφορά εκ του ακαθαρίστου εθνικού προϊόντος. Η παράβαση αυτή θα προκαλούσε, επομένως, οικονομική ζημία στα άλλα κράτη μέλη και ως εκ τούτου θα συνιστούσε παραβίαση της αρχής της ισότητας.

53 Όσον αφορά την καταβολή τόκων υπερημερίας, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το Δικαστήριο, οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 11 του κανονισμού 1552/89 τόκοι υπερημερίας οφείλονται για «κάθε καθυστέρηση» και είναι απαιτητοί ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο η εγγραφή στον λογαριασμό της Επιτροπής έγινε με καθυστέρηση (βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 1989 στην υπόθεση 54/87, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1989, σ. 385, σκέψη 12).

54 Η Επιτροπή φρονεί ότι έταξε στη Γαλλική Κυβέρνηση τις αναγκαίες προθεσμίες για τον τερματισμό της παραβάσεως και ότι επέστησε την προσοχή της επί του γεγονότος ότι, από τις 31 Μαρτίου 1986, θα οφείλονταν τόκοι υπερημερίας για τα ποσά των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ που δεν κατέβαλε η Γαλλική Δημοκρατία λόγω της μη επιβολής ΦΠΑ στα διόδια των αυτοκινητοδρόμων.

55 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 1 του κανονισμού 1553/89, οι ίδιοι πόροι εκ του ΦΠΑ προκύπτουν από την εφαρμογή του ενιαίου συντελεστή στη βάση που προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ίδιο κανονισμό και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού, η ως άνω βάση καθορίζεται από τις φορολογητέες πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 της έκτης οδηγίας.

56 Στον βαθμό που τα εισπραττόμενα λόγω της χρήσεως ορισμένων οδικών υποδομών στη Γαλλία διόδια δεν υπήχθησαν σε ΦΠΑ, δεν ελήφθησαν υπόψη τα αντίστοιχα ποσά για τον καθορισμό της βάσεως των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ, οπότε η Γαλλική Δημοκρατία παραβίασε επίσης, στον ίδιο βαθμό, την κανονιστική ρύθμιση σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων.

57 Εξάλλου, η αξίωση της Επιτροπής περί καταβολής τόκων υπερημερίας θεμελιώνεται στο άρθρο 11 του κανονισμού 1552/89. Όπως η ίδια υπενθύμισε ορθώς, οι τόκοι υπερημερίας είναι απαιτητοί ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο η εγγραφή στον λογαριασμό της Επιτροπής έγινε με καθυστέρηση (βλ., ιδίως, προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12).

58 Εντούτοις, η Γαλλική Κυβέρνηση αντικρούει ότι τα άρθρα 9 του κανονισμού 1553/89 και 11 του κανονισμού 1552/89 παρέχουν στην Επιτροπή το δικαίωμα να απαιτεί πρόσθετες καταβολές και τόκους υπερημερίας μόνον αν η παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας έχει ως συνέπεια τη μείωση της βάσεως των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ. Αυτό, όμως, δεν συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση.

59 Η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρινίζει συναφώς ότι, στο πλαίσιο του ισχύοντος καθεστώτος, ο ΦΠΑ που επιβάλλεται στις αμοιβές των εκμεταλλευομένων τους αυτοκινητοδρόμους εταιριών είναι γνήσιος ΦΠΑ για το δημόσιο ταμείο, εφόσον το Δημόσιο δεν θεωρείται υποκείμενο στον φόρο ως προς τη δραστηριότητα αυτή. Ομοίως, ο ΦΠΑ που χρεώνεται από τους αναδόχους των έργων κατασκευής του αυτοκινητοδρόμου δεν είναι εκπεστέος, ενώ θα ήταν στο πλαίσιο του συστήματος που προτείνει η Επιτροπή. Τέλος, ο ΦΠΑ που εισπράττεται επί των διοδίων δεν αποτελεί έσοδο κτηθέν οριστικώς από το Δημόσιο παρά μόνον όσον αφορά τα διόδια που έχουν καταβάλει οι μη υπόχρεοι φόρου χρήστες.

60 Επομένως, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η υποστηριζόμενη από την Επιτροπή άποψη θα κατέληγε στην πραγματικότητα σε μείωση της βάσεως των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ, οπότε η δεύτερη αιτίαση είναι απορριπτέα.

61 Συναφώς, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι, καίτοι η εκτίμηση των οικονομικών συνεπειών από την ορθή εφαρμογή της έκτης οδηγίας πρέπει να γίνει κατά την εκτέλεση της παρούσας αποφάσεως, όπως δέχθηκε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι ως άνω συνέπειες δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θέσουν εν

αμφιβόλω τη διαπίστωση που έγινε στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως, ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν τήρησε, όσον αφορά τα εισπραττόμενα έναντι της διαθέσεως προς χρήση ορισμένων οδικών υποδομών διόδια, την κανονιστική ρύθμιση σχετικά με το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων.

62 Πάντως, επιβάλλεται η εξέταση του ζητήματος αν το γεγονός ότι μεταξύ της κοινοποιήσεως της αιτιολογημένης γνώμης και της ασκήσεως της παρούσας προσφυγής διέρρευσε χρονικό διάστημα πέραν της επταετίας έχει επίπτωση ως προς την έκταση της υποχρεώσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας να καταβάλει, ενδεχομένως, a posteriori ποσά δυνάμει της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τους ιδίους πόρους των Κοινοτήτων.

63 Πράγματι, παρά το ότι ούτε η έκτη οδηγία (απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 1998 στην υπόθεση C-85/97, SFI, Συλλογή 1998, σ. I-7447, σκέψη 25) ούτε η κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τους ιδίους πόρους των Κοινοτήτων προβλέπουν προθεσμία παραγραφής αφορώσα την είσπραξη του ΦΠΑ, η θεμελιώδης επιταγή της ασφαλείας δικαίου αντιτίθεται, πάντως, στη δυνατότητα της Επιτροπής να καθυστερεί, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγνωρίσεως παραβάσεως σκοπούσας στην a posteriori είσπραξη ιδίων πόρων, επ' αόριστον τη λήψη της αποφάσεως περί κινήσεως της ένδικης φάσεως της διαφοράς (βλ., mutatis mutandis, απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 57/69, ACNA κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 217, σκέψη 32).

64 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1553/89, τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή κατάσταση εμφανίζουσα το συνολικό ποσόν της βάσεως των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ, η οποία αντιστοιχεί στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος και επί της οποίας εφαρμόζεται ο ενιαίος συντελεστής του άρθρου 1 του ιδίου κανονισμού, με σκοπό τον καθορισμό των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ.

65 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1553/89, οι για οποιονδήποτε λόγο διορθώσεις των καταστάσεων κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, που αφορούν

προηγούμενα οικονομικά έτη, πραγματοποιούνται με συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και του οικείου κράτους μέλους. Ελλείψει συμφωνίας με το κράτος μέλος και μετά νέα εξέταση, η Επιτροπή λαμβάνει τα μέτρα που κρίνει αναγκαία για την ορθή εφαρμογή του κανονισμού.

66 Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού ορίζει:

«Μετά τις 31 Ιουλίου του τετάρτου έτους που ακολουθεί ένα συγκεκριμένο οικονομικό έτος, η κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, ετήσια κατάσταση δεν μπορεί πλέον να διορθωθεί, παρά μόνον όσον αφορά τα σημεία που έχουν γνωστοποιηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή είτε από την Επιτροπή είτε από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.»

67 Η ως άνω διάταξη, η οποία δεν αφορά ασφαλώς την κατάσταση για την οποία κινήθηκε η διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως κατά το άρθρο 169 της Συνθήκης, είναι, μολοντούτο, δηλωτική των επιταγών ασφαλείας δικαίου στον τομέα του προϋπολογισμού εφόσον αποκλείει οποιαδήποτε διόρθωση πέραν των τεσσάρων οικονομικών ετών.

68 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι ίδιες θεωρήσεις ασφαλείας δικαίου δικαιολογούν κατ' αναλογία εφαρμογή του εξαγγελλομένου στην εν λόγω διάταξη κανόνα, εφόσον η Επιτροπή αποφασίζει να κινήσει διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως προκειμένου να επιτύχει την a posteriori καταβολή ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ.

69 Επομένως, η Επιτροπή, η οποία έλαβε την απόφαση περί ασκήσεως της παρούσας προσφυγής μόλις στις 30 Ιουλίου 1997, δεν νομμοποιείται να απαιτήσει την a posteriori καταβολή των ιδίων πόρων εκ του ΦΠΑ, προσαυξημένων με τους τόκους υπερημερίας, παρά από το οικονομικό έτος 1993 και εντεύθεν.

70 Ενόψει του συνόλου των προεκτεθέντων, πρέπει να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, μη θέτοντας στη διάθεση της Επιτροπής, ως ιδίους πόρους εκ του ΦΠΑ, τα αντιστοιχούντα στον ΦΠΑ ποσά που όφειλε να εισπράξει επί των διοδίων στους αυτοκινητοδρόμους, πλέον τόκων υπερημερίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τους κανονισμούς 1553/89 και 1552/89.

Επί των δικαστικών εξόδων

71 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Επειδή η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Γαλλικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε επί της ουσίας των ισχυρισμών της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Η Γαλλική Δημοκρατία, μη επιβάλλοντας τον φόρο προστιθέμενης αξίας στα διόδια αυτοκινητοδρόμων που εισπράττονται ως αντιπαροχή λόγω της παρεχόμενης υπηρεσίας στους χρήστες, δοθέντος ότι η υπηρεσία αυτή δεν

παρέχεται από οργανισμό δημοσίου δικαίου, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 5, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση, και μη θέτοντας στη διάθεση της Επιτροπής, ως ιδίους πόρους εκ του φόρου προστιθέμενης αξίας, τα αντιστοιχούντα στον φόρο ποσά που όφειλε να εισπράξει επί των διοδίων στους αυτοκινητοδρόμους, πλέον τόκων υπερημερίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 2 και 4 της εν λόγω οδηγίας και από τους κανονισμούς (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1553/89 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για το ομοιόμορφο οριστικό καθεστώς εισπράξεως των ιδίων πόρων που προέρχονται από τον φόρο προστιθεμένης αξίας, και 1552/89 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για την εφαρμογή της αποφάσεως 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ, για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων.

2) **Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Rodríguez Iglesias	Moitinho de Almeida	Sevón	
Schintgen	Kapteyn	Gulmann	Puissochet
Jann	Ragnemalm	Σκουρής	Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Σεπτεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias